

Strategische agenda middengebied

Overbetuwe en Lingewaard

2021

gemeente Overbetuwe

gemeente lingewaard

juli 2021

Inhoud

Voorwoord	4
Identiteit middengebied	6
Fundament en perspectief middengebied	8
Leeswijzer	11
Opgave ‘Groene Groeiregio’	13
Opgave ‘Productieve regio’	17
Opgave ‘Verbonden regio’	23
Opgave ‘Ontspannen regio’	25
Opgave ‘Circulaire regio’	29
	31

Voorwoord

“Samenwerking is geven en nemen,

het gaat vooral om de wil om samen wat te bereiken.”[1]

De gemeenten Lingewaard en Overbetuwe liggen in het hart van de Groene Metropoolregio.
Samen vertegenwoordigen we bijna 100.000 inwoners, ongeveer 38.000 banen en circa 8.800 (bedrijfs)vestigingen. Door zijn ligging vormt het gebied een groene buffer tussen de twee grote steden. Het mooie landschap en ruimtelijke karakter kernmerken het middengebied.

Proactieve houding

In het hart van de Groene Metropoolregio vertegenwoordigen Lingewaard en Overbetuwe waarden die niet alleen van belang zijn voor onze eigen inwoners, maar ook voor de twee grote steden en de hele regio. We hebben een strategische ligging in een ambitieuze regio en het is van belang om deze positie nog beter te benutten.

Groene Metropoolregio

De 18 regiogemeenten spannen zich in om de regionale samenwerking te verbeteren. In het versterkingsproces binnen de regio Arnhem-Nijmegen is per 1 januari 2021 gestart met een nieuwe Gemeenschappelijke Regeling. We werken met fris elan en opgavegericht aan het realiseren van de nieuwe regionale agenda. Hiervoor wordt een apart besluitvormingsproces doorlopen.

Regionale opgaven

Er zijn vijf opgaven in de Groene Metropoolregio vastgesteld. Iedere gemeente draagt daar afzonderlijk aan bij. Als middengebied zien we de meerwaarde om op onderdelen in deze opgaven ook samen op te trekken. Om ervoor te zorgen dat we beter in staat zijn afwegingen te maken over onze inzet in de regionale opgaven is er een strategische agenda voor het middengebied opgesteld. Aan de hand van de vijf opgaven wordt omschreven wat onze prioriteiten voor de langere termijn zijn en waar we samen heen willen in de toekomst.

Een goede samenwerking in het middengebied is essentieel. Samen staan we sterk. We werken al sinds jaar en dag samen op allerlei verschillende terreinen. De vraagstukken houden immers niet op bij de gemeentegrens. In deze agenda gaat het om samenwerking die er specifiek op gericht is lange termijndoelen uit de 5 regionale opgaven te realiseren en zo het middengebied te versterken.

[1] Samenwerking tussen gemeenten, VNG, 2014

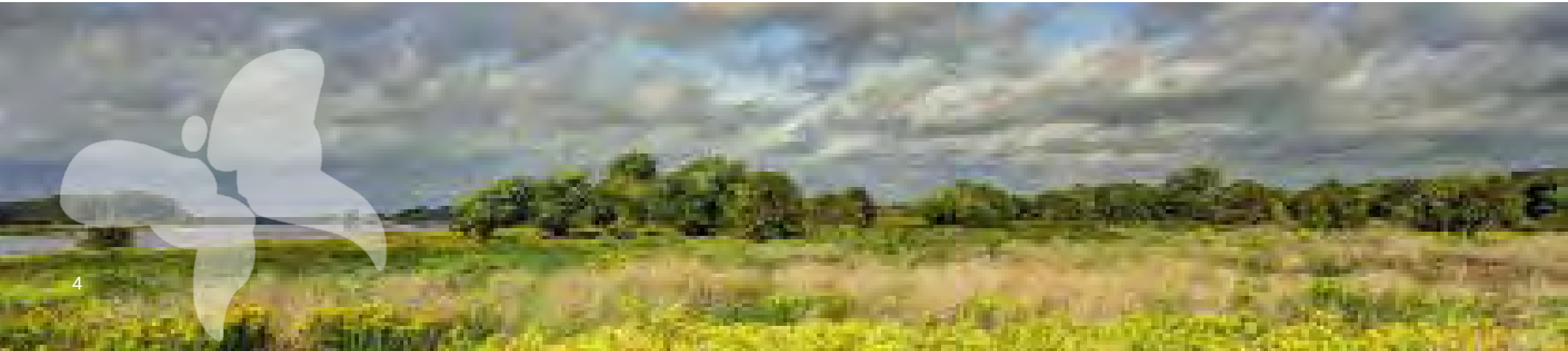

Positioneren middengebied

Met deze agenda positioneren we het middengebied opnieuw en scherper in de regio. Zo zorgen we ervoor dat we beter in staat zijn afwegingen te maken over onze inzet in (een deel van) de regionale opgaven en kunnen we daar een actieve bijdrage aan leveren op een manier die bij onze gemeenten en ons gebied past. Op die wijze kunnen we de groene en dorpse kwaliteiten versterken ten behoeve van een blijvend goed woon- en werkmilieu voor onze inwoners en ondernemers en tegelijkertijd bijdragen aan de regionale ontwikkeling.

Sterke en betrouwbare regionale partner

Naast het inspelen op inhoudelijke uitdagingen, draagt de agenda op het middengebied ook bij aan het bepalen van onze positie. Positie ten opzichte van elkaar: wat zijn onze (gezamenlijke) ambities en wensen? En positie ten opzichte van de regio: hoe verhouden we ons tot de regio, waar hebben we de regio voor nodig, waar heeft de regio ons voor nodig en onder welke voorwaarden dragen we daar aan bij? Dat helpt ons om een sterke en betrouwbare partner te zijn voor elkaar en voor de regio.
Daarom schetst deze agenda waar we als middengebied voor staan, richten we ons (vanuit dit fundament) op de inspanningen die we met elkaar te doen hebben, de rol die de regio daarin vervult en de rol die we zelf daarin willen vervullen.

Versterking identiteit

Door de vele opgaven die op ons af komen is het van belang om onze identiteit (het fundament) te behouden en versterken. Dat betekent dat we sterk staan voor het dorpse[2] karakter, de groene buffer (o.a. Park Lingezegen en de uiterwaarden) en een aantrekkelijke leef- en vestigingsomgeving voor inwoners en ondernemers. Voor nu, maar ook duurzaam voor de toekomst.

Bundeling van ontwikkelingen

In deze agenda is geen nieuw beleid opgenomen. Deze agenda bundelt ontwikkelingen en initiatieven die de beide gemeenten in een aantal beleidsdocumenten hebben vastgelegd, bijvoorbeeld de RES, RPW, verstedelijkingsstrategie en woondeal. Deze agenda is dynamisch: hij bevat geen limitatieve of uitputtende opsomming en kan veranderen met de tijd.

Namens,
Patricia Hoytink-Roubos (burgemeester Overbetuwe)
Nelly Kalfs (burgemeester Lingewaard)

[2] Dorps karakter moet hier worden gelezen als een term die onze eigenheid omvat, zeker ten opzichte van de twee steden. Een groen landschap met aantrekkelijke dorpen.

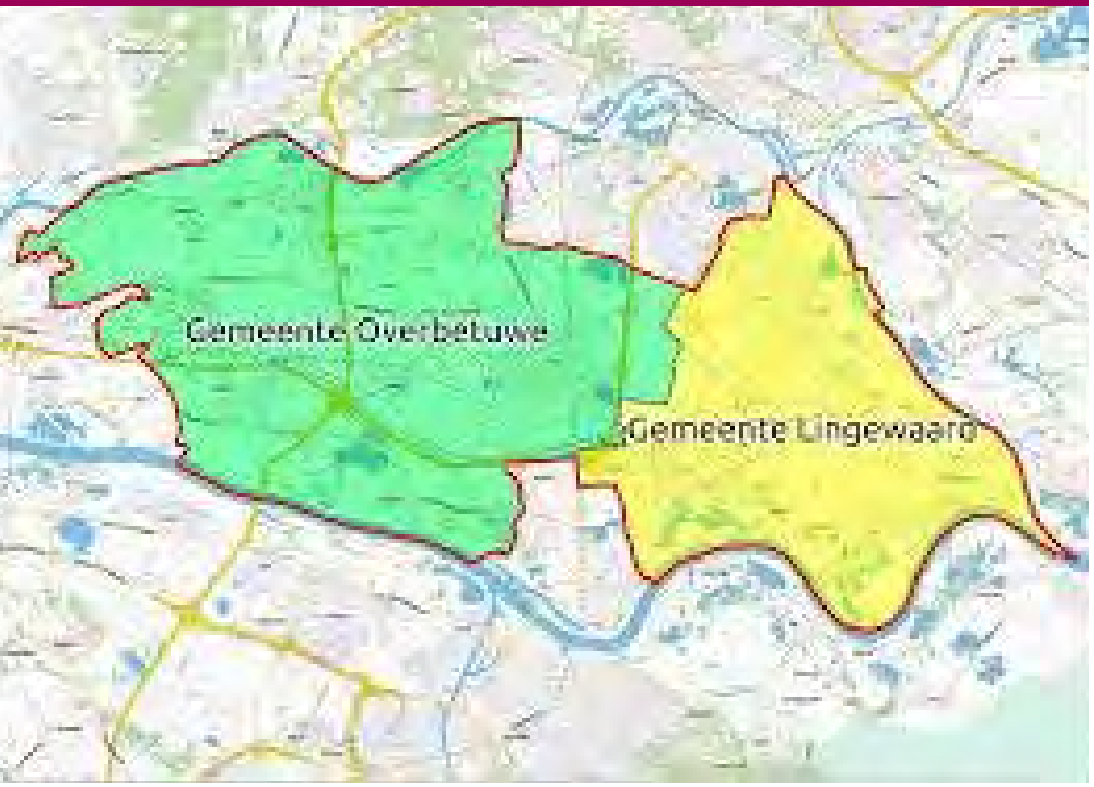

Identiteit middengebied

De gemeente Overbetuwe en Lingewaard liggen in het hart van de Groene Metropoolregio. De gemeenten liggen middenin het rivierengebied (Betuwe) en worden aan de noordzijde begrensd door de Neder-Rijn en aan de zuidzijde door de Waal. Dwars door de gemeenten stroomt de Linge. Het middengebied wordt doorsneden door grote infrastructurele werken, zoals snelwegen A50, A15 en A325, de Betuweroute en de spoorwegen Arnhem -Nijmegen en Arnhem - Tiel. Op diverse locatie nabij deze verkeersaders liggen bedrijventerreinen.

Oost en West

Op de centrale as tussen Arnhem en Nijmegen is er sprake van een intermediair gebied dat intensiever (ook regionaal) gebruikt wordt en waar veranderingen zich sneller opvolgen. Aan weerszijden van deze as overheerst een meer landelijke functie. Deze functie is ook aan veranderingen onderhevig, met een andere dynamiek en op een meer lokale schaal. Overbetuwe en Lingewaard zijn gemeenten die strategisch gelegen zijn aan belangrijke corridors, centraal gelegen midden in de regio, als middelgrote gemeenten tussen de steden Arnhem en Nijmegen. Het gebied is ook verbinden met Wageningen (regio Foodvalley) en na de doortrekking van de A15 ook verbonden met de Liemers.

Onderscheidend karakter

Overbetuwe en Lingewaard hebben met hun kernwaarden (water, uiterwaarden, komgronden, oeverwallen, landschapselementen, verbindingen, occupatie en dorps karakter en bedrijventerreinen) een duidelijk eigen en onderscheidend gezicht in de regio Arnhem - Nijmegen. Overbetuwe en Lingewaard liggen centraal, als actieve middelgrote gemeenten tussen de steden Arnhem en Nijmegen. Het zijn beide gemeenten met meerdere kernen, gelegen in een regio waar economische kracht, stedelijke dynamiek en een mooie leefomgeving als vanzelfsprekend samenkomen.

Bedrijvigheid

Economische kracht wordt gevoed door een positief ondernemersklimaat en een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Inclusief verbindingen met de (top)sectoren in de regio Arnhem Nijmegen Energy, Health & Hightech, Food & Health en Logistics Valley.

Leefomgeving

Een vitale leefomgeving wordt gevormd door de nabije bruisende binnensteden in Arnhem en Nijmegen, innovatieve kennisinstellingen (o.a. ziekenhuizen, universiteiten, hogescholen en ROC 's) en een variëteit in aantrekkelijke woonmilieus; suburbaan, landelijk en dorps. Natuur en landschap zijn hierbij belangrijke kwaliteiten. Stuwwallen en bossen, rivieren en uiterwaarden bieden een uiteenlopende variatie in landschapstypen.

Samen met cultuurhistorische aspecten (zoals de Limes, de Hollandse waterlinie, het Bevrijdingstoerisme en het rivierenlandschap) geef dit de regio unieke en herkenbare kenmerken. Met volop kansen voor toerisme en recreatie (beleveniseconomie)[3].

Verstedelijking

De regio Arnhem-Nijmegen is in een aantal decennia in hoog tempo verstedelijkt door nieuwbouwprojecten als de Waalsprong, Schuytgraaf, Loovelden en Westeraam.
Als tegenhanger van deze grootstedelijke ontwikkelingen is het gebied tussen Arnhem en Nijmegen aangewezen als Rijksbufferzone. In deze zone dient verdere verstedelijking tegen te worden gegaan en wordt actie ondernomen ter versterking van de omgevingskwaliteit.

Park Lingezegen

Park Lingezegen geeft invulling aan deze opgaven door behoud en versterking van de groene en recreatieve kwaliteit van het gebied tussen Arnhem, Nijmegen, Elst en Bemmel en het begrenzen van de verstedelijking in dit gebied. Park Lingezegen is de groene long van de regio Arnhem-Nijmegen. Belangrijkste doelstelling van het park is het voorzien in een kwalitatief hoogwaardig uitloop- en recreatiegebied voor de (toekomstige) bewoners van de stadsregio. Daarbij zal het park tevens invulling geven aan de opgave voor realisering van ecologische verbindingszones in noord-zuid en oost-westrichting welke onderdeel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur.

[3] Omgevingsvisie 2040 Overbetuwe, Structuurvisie Lingewaard 2012 - 2022

Fundament en ....

Fundament middengebied (basis)

- We hebben een dorps karakter te midden van de stedelijke ontwikkeling, met een verscheidenheid aan kernen en een groene leefomgeving
- Park Lingezegen, uiterwaarden en landschapszone Knoop 38 vormen een blijvende groene buffer
- We vormen een aantrekkelijke leef- en vestigingsomgeving voor inwoners en ondernemers;
- We hebben een centrale ligging in de regio en maken daarmee onlosmakelijk deel uit van deze regio;
- We hebben een rijke historie;
- We vertegenwoordigen ca 100.000 inwoners, ca 38.000 banen en bijna 8.800 (bedrijfs) vestigingen.

..... perspectief middengebied

Perspectief middengebied (waar willen we heen?)

- We hebben een visie en werken samen aan de verdere ontwikkeling van het middengebied en de regio;
- We zijn verbonden met de regio met versterking van eigen identiteit;
- We faciliteren dat er voldaan wordt aan woonbehoefte in het middengebied;
- We blijven multimodaal goed bereikbaar voor woon/werk/recreatielocaties en voorzieningen.
- Onze bedrijvigheid past bij het middengebied;
- We werken aan de energietransitie.
- We behouden en versterken het ontspannen leefklimaat voor onze inwoners en bezoekers

Leeswijzer

In de hiernavolgende hoofdstukken wordt voor de belangrijkste thema's, aansluitend bij de Groene Metropoolregio, per hoofdstuk beschreven:

1. De regionale ontwikkelingen
   Deze zijn gebaseerd op de agenda en contouren van de Regionale agenda van de Groene Metropoolregio.
2. De opgave voor het middengebied
   Op basis van gesprekken met de beide colleges, betrokken management en adviseurs is er bepaald wat de gezamenlijke opgave voor het middengebied is;
3. De gezamenlijke kaders
   Er zijn diverse uitgangspunten of kaders die we delen en die ons standpunt en rol invullen.
4. Wat gaan we doen om de opgave te realiseren
   Op grond van de bovenstaande punten kunnen we concreet benoemen wat er per thema ondernomen kan worden om de opgave te realiseren.

Opgave ‘Groene Groeiregio’

Regionale ontwikkelingen (de groene groeiregio)

De regio Arnhem-Nijmegen heeft te maken met een autonome groeiopgave, een bestaand woningtekort en kent een hoge binnenkomende migratie vanuit binnen- en buitenland. Het inwonersaantal groeit evenals het aantal huishoudens. Ook de huishoudenssamenstelling verandert door vergrijzing en vergroening, huishoudens worden kleiner. Deze regio groeit sterk en relatief gezien ook sterker dan veel andere regio’s in Nederland. Tot aan 2040 is het nodig dat er in de gehele regio 50.000 – 60.000 nieuwe woningen worden gebouwd. Uitgangspunt is zoveel mogelijk binnenstedelijke en binnen dorpse verdichting, om het groene profiel van de regio zoveel mogelijk intact te laten.

Om ervoor te zorgen dat de woonopgave wordt gerealiseerd, waarbij tegelijkertijd de leefbaarheid en de bereikbaarheid van de regio behouden blijven of verbeterd worden, is er op 4 maart 2020 een woondeal gesloten tussen het Rijk, de Provincie Gelderland, de Regio Arnhem - Nijmegen, en de gemeenten Arnhem en Nijmegen. In het kader van deze woondeal zijn er specifieke versnellingsprojecten benoemd, om binnen 5 jaar een deel van het op te leveren woningbestand versneld te realiseren[4].

Daarnaast wordt er een verstedelijkingsstrategie opgesteld met het Rijk, de Provincie en de regio Arnhem - Nijmegen en Foodvalley. Hierin wordt een lange termijn, integrale strategie geformuleerd op de relatie tussen woningbouw, economische groei, ruimtelijke ontwikkeling, circulariteit, energietransitie, groene leefomgeving en mobiliteit. Deze strategie staat op de agenda van het BO Leefomgeving en de MIRT-Oost. Dit zijn belangrijke bovenregionale tafels om regionale opgaven te agenderen.

Opgave voor het middengebied

In het middengebied staan circa 40.000 huizen. Een deel daarvan is niet toekomstbestendig en/of voldoet niet aan de woonwensen. Om te voldoen aan de woningbehoefte, zijn er tot 2025 ook circa 3.000 nieuwe woningen in voorbereiding in lopende projecten (OVB: 1.400, LW: 1700. Rekening houdende met de afvlakkende groei is er op langere termijn (richting 2030) nog behoefte aan extra woningen die voldoen aan de dan actuele woonbehoefte). Lopende en nieuwe projecten zorgen voor een toenemende druk op het infrastructuurnetwerk en het landschap, waardoor de leefkwaliteit in het geding kan komen. Er moet een goede balans zijn tussen rood, groen en grijs.

Centrale opgave: Regisseren van de verbetering en groei van de benodigde bovenlokale woningvoorraad met behoud en versterking van het groene en dorpse karakter en de leefbaarheid in het middengebied. Hiervoor zijn flankerend beleid en investeringen nodig.

[4] Lokale projecten aangewezen als versnellingsprojecten (2020 – 2025):
Overbetuwe: De Pas (320-400 woningen), Driel Zuidoost (90 woningen), Zetten-Zuid fase I (77 woningen)
Lingewaard: Driegaarden/Tuinen van Huissen (450 woningen), Vleumingen Gendt (85 woningen)

Gezamenlijke kaders voor realiseren woonopgave

- Voor met name de kleinere kernen aan de westelijke en oostelijke zijde van het gebied willen we sociale cohesie en het dorpse karakter behouden en de bereikbaarheid verbeteren. Hierbij zal woningbouw plaatsvinden naar (lokale) behoefte.
- De woningmarkt in de kernen Elst, Oosterhout, Heteren, Driel, Bemmel en Huissen kent een andere (hogere) dynamiek vanwege de ligging in het gebied rondom de as tussen Arnhem en Nijmegen. Voor deze kernen geldt dat er meer gebouwd zou kunnen worden dan naar de lokale behoefte. De grote opgaven landen in de projecten de Pas, Driel - Zuidoost (Overbetuwe) en Driegaarden I en II (Lingewaard)
- Dit betekent ook dat het aantal inwoners in het middengebied niet onbeperkt kan doorgroeien.
- Verbetering en uitbreiding van de woningvoorraad is in balans met de opgaven op het vlak van duurzaamheid, leefbaarheid en bereikbaarheid. Dit leidt tot de volgende knelpunten:
  - in Lingewaard is ontsluiting en bereikbaarheid voor auto's een knelpunt, met name de aansluiting op de A325 vanuit Huissen;
  - in Overbetuwe de ontsluiting in het oostelijke deel van de gemeente en de doorstroming van en aansluiting op de verschillende vervoersmiddelen;
- Het groene en dorpse karakter is rand voorwaardelijk voor verbeteren en uitbreiden van de woningvoorraad. We zoeken naar mogelijkheden binnen de kernen en aan de kernranden en investeren in kwaliteit van omliggend landschap (zie opgave leefbaarheid).

Wat gaan we doen om op de opgave te realiseren?

- Versnelling en realisatie van lopende projecten (o.a. via woondeal) om vraag en aanbod in balans te brengen. Voor het binnen 4 jaar terugdringen van het woningtekort is de regio vooral aangewezen op daadwerkelijke realisatie van woningen in de lopende projecten, zoals opgenomen in het huidige woningbouwprogramma.
- We zorgen voor een sterke verbinding met de bereikbaarheids- en leefbaarheidsopgave voor het middengebied, door de thema's gezamenlijk te agenderen in gesprekken met partners.
- Verbeteren van de kwaliteit van de bestaande woonvoorraad, gericht op doorstroming en rekening houdend met vergrijzing en duurzaamheid
- Gezamenlijke lobby en steun op specifieke thema's:
  - extra middelen voor versnelling
  - verstedelijkingsstrategie
  - versterken bereikbaarheid in relatie tot woningbouwopgave
- Bij de Groene Metropoolregio het belang van het oppakken van (circulaire) landbouw benadrukken. Landbouw is een functie die bijdraagt aan het behouden van ons groene profiel én van belang is voor onze circulaire- en woonambities. Tevens is er een belangrijke link met onze ambities bij de economische topsector Food. Ondanks deze belangen besteedt de regionale agenda helaas (nog) geen aandacht aan de landbouwsector als belangrijke pijler in ons gebied.

Opgave ‘Productieve regio’

Regionale ontwikkelingen (de productieve regio)

De economische groei van de regio Arnhem Nijmegen blijft achter bij die van andere regio’s in Nederland. Tegelijkertijd wordt 70% van het BBP van Gelderland gecreëerd in de regio Arnhem-Nijmegen. De ambitie is om in de komende jaren de economische groei te initiëren, faciliteren en aan te jagen, zodat er een substantiële banengroei komt. Uitgangspunt is het behoud van de leefkwaliteit.

De opgave productieve regio van de Groene Metropoolregio wordt ingezet om te investeren in de structuurversterking en innovatiekracht van de economie. Vanuit een brede economische basis wordt de positie, het innovatief vermogen en productiviteit van onze bedrijven versterkt en wordt ingezet op de beschikbaarheid van werk voor iedereen. Daarnaast zijn de ontspannen regio en circulaire regio ook belangrijke opgaven voor de bedrijvigheid in Lingewaard en Overbetuwe.

Opgave voor het middengebied

Centrale opgave: Het versterken en behouden van een sterk ondernemers- en vestigingsklimaat waardoor nieuwe bedrijvigheid wordt aangetrokken die passend en versterkend is voor het middengebied en het huidige bedrijfsleven optimaal kan ondernemen en innoveren.

Ontwikkelingsruimte voor het lokale bedrijfsleven op bedrijventerreinen

Begin 2021 wordt het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem Nijmegen voor de periode 2021-2024 vastgesteld. In het vorige RPW (periode 2018-2020) stond het overaanbod centraal. Het nieuwe RPW biedt kansen voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen.

Lingewaard en Overbetuwe worden gekenmerkt door een diversiteit aan MKB bedrijven en bedrijventerreinen met een klassiek gemengd karakter. Voor de toekomst is het van belang dat er voldoende bedrijfskavels beschikbaar zijn voor groei en verplaatsing van het bestaande lokale bedrijfsleven en bedrijven die de lokale en regionale ketens versterken. Er zijn nu beperkt bedrijfskavels beschikbaar op de lokale en regionale bedrijventerreinen. De afgelopen jaren zijn er veel bedrijfskavels verkocht. Dit betekent dat er op termijn nieuwe bedrijfskavels op bedrijfsterreinen moeten worden ontwikkeld. Uitbreiding van de bedrijventerreinen en bedrijvigheid dient in balans te blijven met de leefbaarheid van het gebied. Het bedrijfsleven heeft een grote duurzaamheidsopgave (onderdeel van de circulaire regio). Dit geldt voor de bestaande bedrijventerreinen, maar ook voor de uitbreiding of ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen en de ontwikkeling van nieuwe bedrijfskavels.

Food, Health en Energy

Het stimuleren van de economische groei wordt onder andere gedaan door in te zetten op de innovatiekracht van de belangrijkste clusters in de regio: Food, Health en Energy. Vanuit de The Economic Board (TEB) werken het bedrijfsleven, onderzoek/ onderwijs en overheid samen aan de volgende doelstelling: “In 2025 is de regio Arnhem - Nijmegen, met Wageningen the place to be op het gebied van Food, Health en Energy.” Voor het bedrijfsleven van Lingewaard en Overbetuwe is het belangrijk om hier goed op aan te sluiten.
De gemeenten zetten sterk in om bedrijven te verbinden aan de kansen die vanuit de regionale samenwerking binnen The Economic Board ontstaan. Een voorbeeld hiervan is dat er binnen NEXT garden innovaties worden gestimuleerd op het gebied van Food en Health. NEXT garden ontwikkelt zich als een living lab en energiecluster. Het is van belang om deze kansen beter te verzilveren.

Logistieke sector

Lingewaard en Overbetuwe liggen in Logistics Valley. De bereikbaarheid wordt versterkt door het doortrekken van de A15. Logistieke bedrijvigheid is hierbij zeer passend. Dit blijkt ook uit de groei van het aantal logistieke bedrijven in het middengebied. Daarnaast speelt echter ook de invloed van logistieke bedrijven op de (leef) omgeving. De vestiging van logistieke bedrijven is dan ook met name passend nabij de A15. De focus moet vooral gericht zijn op de samenwerking in deze logistieke hotspot tussen ondernemers, onderwijs en overheid. Onze rol is daarbij aanjagen en versterken.

Centra in krachtige kernen (onderdeel ontspannen regio)

In Lingewaard en Overbetuwe zijn diverse kernen met grotere centra. Deze centra met veel detailhandel, horeca en dienstverlening dragen bij aan de leefbaarheid in het middengebied. Door de coronacrisis en de ontwikkelingen van internet is de toekomst van de centra onzeker. Samenwerking tussen én met ondernemerscollectieven is van belang. De verwachting is dat de leegstand zal oplopen. Concepten als compacte centra zijn nodig om kwalitatief aantrekkelijke centra te behouden.

Gezamenlijke kaders/voorwaarden voor het middengebied

- Bij het aantrekken van nieuwe bedrijven is het van belang dat deze regionaal verbonden zijn of verbonden raken en dat bedrijven passen bij de huidige bedrijvigheid. Ook het uitbreiden van eigen bedrijven moet mogelijk zijn en eveneens het toevoegen van bedrijven in de keten van de lokale ondernemingen;
- De ontwikkeling en uitbreiding van bedrijventerreinen is in balans met de opgaven op het vlak van duurzaamheid, leefbaarheid en bereikbaarheid;
- De bereikbaarheid van bedrijventerreinen is een van de belangrijkste vestigingsfactoren. De bereikbaarheid staat onder druk;
- Behouden van voorzieningen in de krachtige kernen.

Wat gaan we doen om de opgave te realiseren?

- Gezamenlijke lobby voor behoud van voldoende ruimte voor ontwikkeling van nieuwe bedrijfskavels en het borgen van de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen. We trekken zowel bestuurlijk als ambtelijk gezamenlijk op in het Regionaal Programma Werklocaties;
- We werken aan het versterken van de kansen (en zichtbaarheid) door de sterke logistieke sector in Lingewaard en Overbetuwe te koppelen aan Logistics Valley Regio Nijmegen. Dit biedt kansen voor innovatie en verduurzaming in deze sector;
- We werken samen aan de regionale positionering van de centra in de krachtige kernen. We zoeken samenwerking met The Economic Board en zien een connectie met de pijlers Health, Hightech, Food en Energie. Wij zetten ons in om Lingewaardse en Overbetuwse bedrijven te verbinden aan de projecten en activiteiten van The Economic Board. NextGarden biedt veel kansen voor verdere doorontwikkeling op het gebied van Energy en Food (o.a. tuinbouw experiencecentrum).

P+R
STATION
ELST

Provincie Gelderland
A
325
Re
14,9

Opgave ‘Verbonden regio’

Regionale ontwikkeling (de verbonden regio)

De regio A-N ligt strategisch tussen de Randstad, Rijnmond en het Ruhrgebied en is een logistiek knooppunt. De groei van de regio legt een claim op de bereikbaarheid en leefbaarheid. De regio moet bereikbaar en toegankelijk zijn voor eigen inwoners en bedrijven, maar ook voor werknemers en bezoekers van buiten onze regio.
De opgave Verbonden regio uit de Regionale agenda vormt hiervoor de basis[5].

Opgave voor het middengebied

De bereikbaarheid van het middengebied staat onder druk, dit geldt zowel voor de noord/zuid als wel voor de oost/west verbindingen in het gebied. De verwachting is dat er (op lange termijn) knelpunten blijven bestaan in het netwerk van fiets, spoor en auto. Belangrijke ontwikkelingen die deze bereikbaarheid onder druk zetten zijn: het toenemend aantal verkeersbewegingen op de A325, de bouw van de poli in Elst en het vooralsnog niet doortrekken van de A15.

De andere opgaven zijn onlosmakelijk verbonden aan bereikbaarheid: meer vervoersbewegingen door toenemende woningbouw en bedrijvigheid, grote opgave op het vlak van duurzaamheid, en de leefkwaliteit en leefbaarheid in het gebied.

Centrale opgave: Behoud van de bereikbaarheid van het middengebied door in te zetten op het beter benutten en optimaliseren van het (multimodale) mobiliteitsnetwerk.

Gezamenlijke kaders

- De kleinere kernen in het gebied, moeten dit groene en dorpse karakter zoveel mogelijk behouden. Een goede ontsluiting en bereikbaarheid van deze gebieden is heel belangrijk, zowel voor inwoners als toeristen. Dit geldt niet alleen de noord/zuid verbindingen, maar ook voor de oost/west verbindingen.
- Stimuleren van (snel)fiets en OV (flexibel en vraagafhankelijk), met behoud van lijn 35
- Optimale verkeersafwikkeling op de aansluitingen N325/A325 en A15 (hoofdwegennet)
- Regionale mobiliteit mag niet ten kosten gaan van lokale mobiliteit ambities;

Wat gaan we doen om de opgave te realiseren?

- Gezamenlijke lobby om ontwikkelingen in het middengebied die van invloed zijn op multimodale bereikbaarheid te blijven agenderen, zoals de extra aansluiting op de A325 vanuit Huissen, en financiële middelen te verkrijgen.
  - o extra aansluiting op de A325 vanuit Huissen,
  - o behoud functies van wegen zoals de Rijkerswoerdsestraat en Kampsestraat (geen afsluitingen)
  - o optimalisatie knoop 38
  - o financiële middelen verkrijgen
- Bevorderen infrastructuur voor gebruik door recreanten en toeristen;
- De huidige fietsverbindingen tussen beide gemeenten optimaliseren. Belangrijke verbindingen zijn o.a. de fietsverbinding langs de Linge (Weteringsewal en Lingewal) en de verbinding tussen Elst en Bemmel (Bemmelseweg en Kattenleger).
- Verkenning uitvoeren naar behoud van buslijn 35.
- De uitvoeringsprogramma’s onderling afstemmen waar nodig, ook om met externe partijen de prioriteiten te kunnen bepalen;

[5] Dit kent 6 sporen: een robuust wegennetwerk, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen, aantrekkelijk fietsnetwerk, slim en schoon onderweg en verkeersvellige omgeving.

Opgave ‘Ontspannen regio’

Regionale ontwikkelingen (de ontspannen regio)

Er zijn veel veranderingen in onze leefomgeving: stad en ommelanden vormen steeds meer een samenhangend netwerk met groei op het vlak van wonen, mobiliteit en economie. We houden dit in balans door de leefkwaliteit[6] te laten groeien en de regio aantrekkelijk te houden op het vlak van wonen, werken en recreëren. Het gaat hierbij om de leefkwaliteit in de nabije (in je wijk, dorp of stad) en brede (in de regio) leefomgeving. Hierbij is het doel sociale inclusie en cohesie voor onze inwoners en bruisende binnensteden en een aantrekkelijk ommeland voor inwoners en bezoekers.

Opgaven voor het middengebied

Het behoud van het groene en dorpse karakter staat onder druk door de ontwikkelingen op het vlak van wonen, werken, mobiliteit en duurzaamheid.
Tegelijkertijd is het risico van verminderde leefbaarheid in de kleinere kernen aan de oost- en westzijde in het middengebied reëel, mede door de trend van vergrijzing, leegstand in de centra, lager aanbod aan voorzieningen en beperkt woningaanbod voor in- en doorstromers.

Centrale opgave: behoud van het groene en dorpse karakter en aantrekkelijk blijven op het vlak van wonen, werken en recreëren.

Gezamenlijke kaders

- Het gebied vormt een aantrekkelijke leef- en vestigingsomgeving voor inwoners en bedrijven;
- Behoud van het groene en dorpse karakter en aantrekkelijk blijven op het vlak van wonen, werken en recreëren.
- Het ontwikkelen van een robuust groen-blauw raamwerk om verstedelijkingsopgaven in het Over-Betuwse landschap kwalitatief in te bedden.
- Park Lingezegen is het ‘central park’ van dit gebied. Uitgangspunt is dat de grenzen hiervan niet worden aangetast. Daarnaast is er in dit park geen ruimte voor woningbouw, uitbreiding van infrastructuur en wind, - en zonne energie. Wel is het gebied geschikt voor belevingstoerisme;
- De vier doelen van Park Lingezegen blijven gehandhaafd;
- Grenzen zijn hard tenzij een verandering niet ten koste gaat van de oorspronkelijke geformuleerde parkdoelen, de intergemeentelijke structuurvisie en het masterplan
- én een geografische verandering van het gebied leidt tot versterking van de kernwaarden en in ieder geval wordt compenseerd;
- De kleinere kernen in het gebied, die vooral aan de ’buitenkanten’ liggen in het westen en oosten van het gebied moeten dit groene en dorpse karakter zoveel mogelijk behouden. Een goede ontsluiting van deze gebieden is heel belangrijk. Daarnaast is het belangrijk dat voorzieningen in de kleine kernen op een voldoende niveau blijven;
- In het centrum van het middengebied, langs de noord-zuid as, is een toenemende mate van verstedelijking passend, met als uitzondering Park Lingezegen. Dit park bevindt zich in het centrum van dit gebied tussen de steden, en vormt een belangrijke groene buffer;
- Recreatie en toerisme dragen bij aan welvaart. De Betuwe als gebied om te recreëren en te bezoeken, met de cultuurhistorische parels (o.a. de Limes, Fort Pannerden, Kasteel Doornenburg en Hemmen) en het herinneringstoerisme voor WO II, als belangrijke trekkers en de natuur (Uiterwaarden en Park Lingezegen);
- Dorps- en buurthuizen (en vergelijkbaar) zijn de basis om ontmoetingen te realiseren;
- Theaters dragen bij aan de cultuur en zijn tevens ontmoetingsplekken.

[6] Leefkwaliteit wordt bepaald door toegang tot winkels, onderwijs en ontmoetingsplekken.

Wat gaan we doen om de opgave te realiseren?

- De omgevingsvisies van beide gemeenten vormen het kader waarbinnen ontwikkelingen mogelijk zijn, verschillen en overeenkomsten hierbinnen vormen het handelingskader op regionaal niveau;
- Gezamenlijke lobby en coalitievorming en optreden richting provincie en Rijk in de lopende trajecten (woondeal, verstedelijkingsstrategie) en voor nieuwe ontwikkelingen;
- Het voorzieningenniveau in het middengebied is afgestemd op elkaar en op de steden.
- Door kwalitatief groen in de kernen te behouden en toe te voegen verbeteren we het dorpse karakter en werken we aan meer klimaatbestendige dorpen en verhoging van biodiversiteit. In dorpsrandzones maken we de ruimtelijke en functionele relatie tussen de dorpen en het omliggende landelijke gebied meer zichtbaar en leefbaar. Op die manier verbeteren we de overgang tussen de kernen en het buitengebied.
- Het creëren van nieuwe landschappelijke zones die onderdeel kunnen zijn van het regionaal landschappelijk groen-blauw raamwerk zoals De Lingezone, Danenberg, Knoop 38, en de aansluiting van het Gelders Natuur Netwerk van Park Lingezegen op de Neder-Rijn/Veluwe. Daarnaast vinden er (gezamenlijke) projecten plaats om het huidige landschap en de biodiversiteit te behouden en te versterken.
- We willen het gebied recreatief en toeristisch aantrekkelijk houden. We voeren de beleidsnota “De Betuwe, een dijk van een landschap” uit en zoeken aansluiting bij de agenda van de ontspannen regio van de regio A-N.
  De gemeenten Lingewaard en Overbetuwe hebben in 2016, met input van vertegenwoordigers uit de toeristische en recreatieve sector uit beide gemeenten, een gezamenlijke beleidsnota recreatie en toerisme opgesteld. De beleidsnota “De Betuwe, een dijk van een landschap” is opgesteld voor de periode 2017-2022. Samen wordt uitvoering gegeven aan de actiepunten uit deze nota om het gebied Overbetuwe-Lingewaard toeristisch en recreatief aantrekkelijker te maken door te investeren in infrastructuur maar ook in promotie. Daarnaast halen we hiermee meer economisch rendement uit deze sector;
- Stimuleren en gebied aantrekkelijk maken voor herinneringstoerisme (Gelderland Herdenkt);
- Profilering van het gebied ‘De Betuwe’ o.a. door gezamenlijke branding merknaam ‘De Betuwe’;
- Afstemmen van beleidsontwikkelingen in Park Lingezegen.

Opgave ‘Circulaire regio’

Regionale ontwikkelingen (de circulaire regio)

Op 28 juni 2019 heeft het kabinet het klimaatakkoord gepubliceerd. Het is de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). Het ontwerp van het Klimaatakkoord uit december 2018 bevat een samenhangend pakket aan maatregelen dat moet resulteren in een CO2-reductie van tenminste 49% in 2030 ten opzichte van het jaar 1990. Elke regio is aan de slag met het maken van een RES (Regionale Energie Strategie).

De regio wil bekend staan als circulaire topregio van Nederland en in Europa en zet zich daarvoor in op 4 domeinen:

1. Duurzame verstedelijking: circulaire bouw en infrastructuur
2. Circulaire economie: grondstoffentransitie
3. Energie- en warmtetransitie: implementatie van het RES
4. Klimaatbestendig groen en water: opstellen en implementatie RAS

Opgave voor het middengebied

In het middengebied werken we hard aan duurzaamheid. De lokale opgaven zijn gekoppeld aan de landelijke en regionale doelstellingen. De vertaling hiervan moet plaatsvinden op verschillende beleidsterreinen en vraagt betrokkenheid en medewerking van al onze inwoners en bedrijven. Duurzaamheid is een integraal thema en komt ook terug bij de onderwerpen in voorgaande hoofdstukken. Specifiek lichten we hier energietransitie uit. Dit kent de volgende drie pijlers: energiebesparing, duurzame opwek en warmtetransitie (‘van het aardgas af gaan’). We werken op de laatste twee pijlers samen in de RES-regio Arnhem-Nijmegen. Als middengebied is het belangrijk dat we elkaars positie in het energielandschap kennen en samen optrekken bij het organiseren van bijvoorbeeld pilots in het buitengebied. Alleen in gezamenlijkheid kunnen wij doelstellingen behalen. Klimaatadaptie is nodig om de klimatologische veranderingen goed op te kunnen vangen. Dit zal in de toekomst het nodige vragen op het vlak van opvang van neerslag en hergebruik bij droogte, zeker in het rivierenlandschap dat zo kenmerkend is voor het middengebied. De Regionale Adaptiestrategie (RAS) wordt uitgewerkt naar lokale adaptatie strategieën.

Centrale opgave: We werken nauw samen aan de energietransitie, duurzame verstedelijking, circulaire economie en klimaatadaptatie en maken hierbij zoveel mogelijk gebruik van elkaars expertise en netwerken.

Gezamenlijke kaders

- We realiseren onze eigen doelstellingen, waar mogelijk in gezamenlijkheid.
- Het behalen van doelstellingen maakt het noodzakelijk dat vele partijen in Overbetuwe en Lingewaard nauw samenwerken aan opgaven.
- We geven als gemeentelijke organisaties het goede voorbeeld;
- Clustering van wind,- en zonne-energie vindt bij Overbetuwe plaats langs de A15 en Betuweroute. Lingewaard onderzoekt in hoeverre het aansluit bij deze clustering

Wat gaan we doen om de opgave te realiseren?

- We maken gebruik van elkaars expertise en kennis bij de uitvoering van projecten, zoals bv. de realisatie van aardgasvrije wijken en dorpen (de Zilverkamp, Elst centrum, Elst Oost en Herveld);
- De omgevingsvisies van beide gemeenten vormen het kader waarbinnen ontwikkelingen mogelijk zijn, verschillen en overeenkomsten hierbinnen vormen het handelingskader op regionaal niveau;
- We dragen in gezamenlijkheid en onderlinge afstemming bij aan de regionale processen. We kennen elkaars mogelijkheden en beperkingen als het gaat om bijdragen aan regionale ontwikkelingen en doelstellingen. We maken gebruik van elkaars expertise en netwerken.

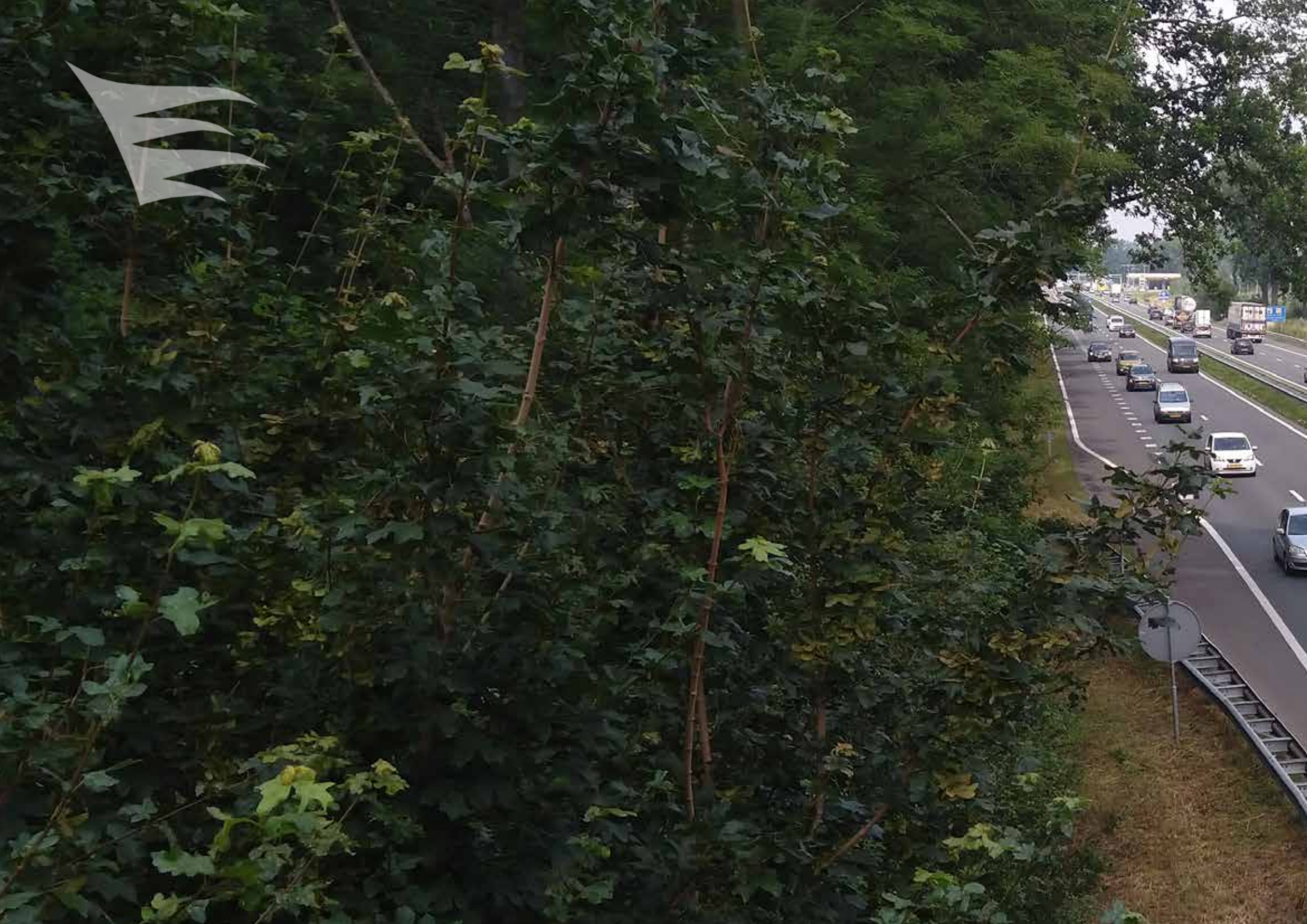

gemeente Overbetuwe

gemeente lingewaard